

CATÀLEG DELS COLEÒPTERS CRISOMÈLIDS DE CATALUNYA, I. CRYPTOCEPHALINAE

E. Petitpierre *

Rebut: març 1980

SUMMARY

Catalogue of the Coleoptera Chrysomelidae of Catalonia, I. Cryptocephalinae

A list of the sixty-five species of Cryptocephalinae Chrysomelids inhabiting Catalonia is reported as a contribution to the Catalogue of Iberian Chrysomelidae. The Iberian distribution and host plant records are also briefly summarized. These species belong to the following genera: **Stylosomus** (3), **Pachybrachis** (12) and **Cryptocephalus** (50). **Cryptocephalus sexpunctatus** (L.), **C. nitidulus** F., **C. parvulus** Müll., **C. mayeti** Mars. and **C. pini** (L.) are new records for the Iberian Peninsula though the first three seem to be strictly restricted to the Central Pyrenees of Catalonia.

Des de fa uns deu anys he anat reunint una col·lecció de crisomèlids ibèrics, principalment de Catalunya, que crec que poden servir per a fer un catàleg de les espècies catalanes d'aquesta família. Dissortadament, no tenim encara cap mena de catàleg dels crisomèlids ibèrics, com tampoc no el tenim de moltes altres famílies de coleòpters o d'insectes en general. L'únic treball de conjunt sobre crisomèlids ibèrics és el de JOLIVET (1953), relatiu a la fauna de les Balears, molt meritori però que convindria revisar i ampliar en certs aspectes. Per això creiem que el coneixement de quines són les espècies de la nostra fauna és una tasca prèvia indispensable en l'aprofundiment de les peculiaritats zoològiques i ecològiques dels crisomèlids a Catalunya.

Comencem l'elaboració d'aquest catàleg dels crisomèlids catalans pels criptocefala-

lins, és a dir, no seguim un ordre filogenètic des de les subfamílies més primitives perquè existeixen dues monografies recents de revisió en l'àmbit europeu dels gèneres més importants del grup, *Cryptocephalus* (BURLINI, 1955) i *Pachybrachis* (BURLINI, 1968), que faciliten molt la identificació de la quasi totalitat de les espècies d'ambdós gèneres. Els *Stylosomus* són els únics criptocefalins europeus pendents encara de revisió, però com que es tracta d'un gènere amb poques espècies catalanes no planteja gaires dificultats.

Els estudis sobre els criptocefalins ibèrics han estat sempre fragmentaris. A part dels dos treballs ja esmentats de Burlini i del de Jolivet, que incideixen d'una manera molt tangencial sobre la fauna ibèrica, alguns autors espanyols o estrangers han publicat recentment dades sobre els criptocefalins (COBOS, 1949, 1958; CODINA

* Departament de Genètica. Facultat de Biologia. Universitat de Barcelona. Gran Via de les Corts Catalanes, 585. Barcelona, 7.

PADILLA, 1961, 1963a, 1963b; DACCORDI, 1976; DACCORDI & PETITPIERRE, 1977; PLAZA INFANTE, 1979), però manca encara un treball de conjunt com el que ens proposem dur a terme.

El material utilitzat per a publicar aquest catàleg procedeix principalment de la col·lecció del Museu de Zoologia de Barcelona (MZB) i de la nostra pròpia col·lecció, però també hem examinat la col·lecció de J. Vives, a Terrassa i una part de la de l'Institut Español de Entomología a Madrid (IEE). Agraeixo molt sincerament l'ajut de F. Español, ex-director del Museu de Zoologia de Barcelona, i d'A. Compte, encarregat de la col·lecció de coleòpters de l'Institut Español de Entomología, per facilitar-me l'accés a les col·leccions d'aquests centres, i també a tots els companys i col·legues que m'han cedit o deixat per a determinar exemplars de crisomèlids, d'aquest o d'altres grups.

L'ordre de les espècies del present catàleg és el proposat per BURLINI (1955, 1968), per als *Cryptocephalus* i *Pachybrachis*; pel que fa referència als *Stylosomus*, hem seguit l'ordre d'espècies del catàleg WINKLER (1929). La nomenclatura toponímica és la del «Nomenclàtor de pobles i poblats de Catalunya» (Ed. Aedos, Barcelona, 3a. ed.).

Hem prescindit d'incloure les sinonímies i els articles on es descriu cada espècie perquè es poden trobar a les monografies de Burlini ja indicades o en el *Coleopterorum Catalogus* de Junk. Tan sols quan aquesta informació no és suficient es fa referència a la corresponent sinonímia i bibliografia.

CRYPTOCEPHALINAE

STYLOSOMUS SUFFRIAN 1848

1. *S. tamaricis* HERRICH-SCHAFFER 1838
Girona: Empúries (Petitpierre).

Freqüent sobre *Tamarix gallica* pel juny i juliol. Espècie circummediterrània.

2. *S. ilicicola* SUFFRIAN 1848

Barcelona: La Garriga (Petitpierre).
Tarragona: Valls (MZB); Querol, l'Espluga de Francolí (Petitpierre).
Girona: Breda (Doguet).

Es troba des de l'abril fins al juliol so-

bre brots tendres de l'alzina, *Quercus ilex*. Element propi del Mediterrani occidental.

3. *S. minutissimus* GERMAR 1823

Barcelona: Collformic, Santa Fe del Montseny, Tagamanent (Petitpierre).
Girona: Llagostera (Petitpierre).

Comú durant el juny i el juliol sobre el bruc, *Erica arborea*. Distribuït per l'Europa mediterrània.

PACHYBRACHIS CHEVROLAT 1836

4. *P. pradensis* MARSEUL 1875

Barcelona: Guardiola de Berga (MZB).
Tarragona: Valls (MZB).
Lleida: S. Guim (MZB); Gerri de la Sal, la Seu d'Urgell (Burlini).

Espècie del sud de França, nord d'Itàlia i de diverses localitats ibèriques (BURLINI, 1968). Citada sobre diverses plantes hoste, les *Artemisia* semblen, però, ésser el seu hoste preferit.

5. *P. petitpierrei* DACCORDI 1976

Boll. Mus. Civ. St. Nat. Verona 3: 595-597.
Barcelona: Esplugues de Llobregat, la Garriga (Petitpierre).

Espècie descrita sobre els exemplars de la Garriga i altres d'Escatrón (Saragossa). Es troba tot l'estiu sobre *Artemisia campestris*.

6. *P. simius* MARSEUL 1875

Barcelona: Centelles (MZB).
Lleida: Montan de Tost, Tuixent (Museu Zoologia Barcelona).

Espècie nord-africana de la qual existeixen molt poques citacions ibèriques i una sola del sud de França (BURLINI, 1968).

7. *P. hieroglyphicus* LAICHARTING 1781

Barcelona: Sant Feliu de Llobregat (MZB), la Garriga, Sant Martí de Tous (Petitpierre).
Lleida: Castell del Remei, la Seu d'Urgell, la Vansa (Petitpierre); Organyà, Sant Llorenç dels Morunys (MZB); Prats i Sampsor (Viñolas); Les (MZB).

És el *Pachybrachis* més freqüent a Catalunya, on es troba des de les terres baixes fins a uns 1.000 m d'altitud, sobre els salzes (*Salix* spp.). Nosaltra l'hem capturat especialment sobre *S. eleagnos*, durant tot l'estiu. Està distribuït per tot Europa i nord d'Àfrica. Se li coneixen moltes citacions ibèriques (BURLINI, 1968).

8. *P. catalonicus* BURLINI 1968

Barcelona: Centelles, Fonts de Gisclareny (MZB).

Lleida: Ponts, Llavorsí, Sant Llorenç dels Morunys, Tuixent (MZB); la Seu d'Urgell, la Vansa (Petitpierre).

Està distribuït pel Pirineu i Pre-pirineu català, i arriba fins al Pirineu francès. Colonitza els salzes, *Salix* spp., i es troba tot l'estiu, però no és gaire abundant.

9. *P. kraatzi* WEISE 1882

Lleida: Viella (Vives).

Espècie coneguda de bastants localitats ibèriques (BURLINI, 1968).

10. *P. planifrons* WAGNER 1927

Lleida: La Seu d'Urgell (Burlini).

BURLINI (1968) el cita d'una localitat de Logroño i d'una altra de Teruel, a part de la citació catalana. A Espanya sembla que viu sobre els brucs, *Erica* spp., però a França sobre *Genista* spp.

11. *P. tessellatus* OLIVER 1791

Girona: Hostalets de Bas (MZB); Vidrà (Petitpierre).

És una espècie xeròfila, que viu sobre *Salix*, *Quercus* spp., *Corylus avellana* i *Erica arborea* (BURLINI, 1968).

12. *P. hippophaes* SUFFRIAN 1848

Girona: Planoles (Petitpierre); Puigcerdà, Camprodon (Burlini).

Segons BURLINI (1968) és una espècie higrofila pròpia de l'Europa central que s'estén també per les muntanyes de l'Europa meridional. L'hem trobada sempre en gran nombre sobre *Salix eleagnos*. No la coneixem d'altres localitats ibèriques fora del Pirineu.

13. *P. picus* WEISE 1882

Barcelona: Santa Fe del Montseny (Petitpierre).

Forma classificada per DACCARDI (1976) com «prope» *picus*, trobada en un sol exemplar mascle sobre *Salix eleagnos*.

14. *P. antigae* WEISE 1900

Barcelona: Balenyà, Centelles (MZB).

Endemisme ibèric que deu ser molt rar, puix que no s'ha tornat a trobar des de la seva descripció. BURLINI (1968) també l'assenyala de la Sierra de Segura (Jaén).

15. *P. (Chloropachys) azureus* SUFFRIAN 1968

Barcelona: Valldoreix, el Brull (Museu Zool. Barcelona); la Garriga (Petitpierre).

Lleida: Avellanet (Petitpierre); Prats i Sampsor (Viñolas).

Es captura el mes de maig i juny, però a la Cerdanya es pot trobar fins l'agost. És citat de moltes localitats ibèriques, excepte de Galícia i regió cantàbrica. Sembla que viu sobre l'alzina exclusivament. S'estén també pel sud de França i el Marroc.

CRYPTOCEPHALUS GEOFFROY 1764

16. *C. quadripunctatus* OLIVIER 1791

Barcelona: Terrassa (Vives); Sant Llorenç de Munt (Espuny, Petitpierre); l'Ametlla, la Garriga, Cànoves (Petitpierre); Rubí, Balenyà (MZB); la Puda de Montserrat, Seva, Santa Fe del Montseny, Collformic, Tavertet, Pruït, Sant Sadurní d'Osomort, Collsuspina, Sant Miquel Sesperxes (Petitpierre).

Tarragona: Valls (MZB); Albiol, la Riba, la Mussara, Mont-ral (Alonso de Medina); Sant Magí de Brufaganya (Petitpierre).

Lleida: Montan de Tost, Montferrer, Vall de Tabescan, Pla de l'Artiga (Petitpierre).

Girona: Sant Aniol de Finestres (Vives); Sant Jaume de Llierca (Petitpierre); Girona (Vives); Olot, Llívia (MZB); Vidrà, Querals, Port de Toses (Petitpierre).

Molt freqüent a Catalunya, principalment a les àrees muntanyenques, sobre alzines i roures (*Quercus* sp.), des de maig fins a l'agost.

MARSEUL (1875) l'assenyala sobre *Lavandula*, però nosaltres no l'hem trobat mai sobre aquestes labiades. No tenim coneixença d'altres citacions ibèriques a part de les catalanes. Distribuït pel Pirineu, Alps occidentals i els Balcans. Té moltes formes individuals, però la forma típica sembla ser la més freqüent a Catalunya.

17. *C. lusitanicus* SUFFRIAN 1847

Barcelona: La Garriga, Igualada (Petitpierre).

Tarragona: Valls (MZB).

Lleida: Sant Ponç (Oromí); Port d'Ager (Durall); Montan de Tost (Petitpierre).

Menys freqüent que l'anterior, viu també a les àrees muntanyenques sobre l'alzina, *Quercus ilex*, i hom la captura el maig, juny i juliol. És un endemisme ibèric conegut a les següents localitats: Albarracín (Petitpierre); El Escorial, Puebla de Don Fadrique (IEE), de Terol, Madrid i Granada, respectivament.

18. *C. octopunctatus* SCOPOLI 1763

Barcelona: Montseny, Sant Marçal (Vives).

Lleida: Comú a la Vall d'Aran: les Bordes, Pla de l'Artiga, Pla de Quixit, Vall de Varradós (Petitpierre), Salardú (MZB), i a altres comarques del Pirineu lleidatà (Vives).

Girona: Planols, Queralbs (Petitpierre); Llúvia (MZB).

Espècie del nord i centre d'Europa que colonitza el Pirineu i el Montseny encara que en aquesta darrera àrea sembla molt rar. També és citat del Pirineu aragonès (PLAZA INFANTE, 1979). S'alimenta de *Salix*, *Corylus*, *Betula*, *Quercus* i *Crataegus* (vegeu BURLINI, 1955); nosaltres l'hem recollit sempre sobre *Salix*, el juny i juliol.

19. *C. sexpunctatus* LINNAEUS 1758

Lleida: A la Vall d'Aran: Pla de l'Artiga (Oromí, Petitpierre).

És la primera citació catalana d'aquesta espècie centreuropea. L'hem capturada el

juny de 1976, amb la mànega, sobre arbusts. És citada del Pirineu francès, Europa central i septentrional. Viu sobre les mateixes plantes que l'espècie anterior.

20. *C. pominatorum* BURLINI 1948

Barcelona: Sant Boi de Llobregat, Vallirana, Collbató (MZB); Montserrat (Vives); el Figueró (Vives); la Garriga, Aiguafreda, Tagamanent (Petitpierre).

Tarragona: Valls, Montant (MZB).

Lleida: Port d'Ager (Petitpierre); Seròs (Yelamos).

Girona: Viladrau (MZB).

Bastant comú sobre *Genista scorpius*, el juny i juliol. Viu també sobre altres plantes del grup de les ginestes; sembla estar distribuït per quasi tota la Península Ibèrica.

21. *C. infirmior* KRAATZ 1876

Barcelona: Terrassa (Vives); la Garriga, Collformic, Sant Miquel Sesperxes (Petitpierre).

Tarragona: Valls, Tortosa (MZB); Alcover (Alonso de Medina).

Lleida: Seròs (Yelamos); Pobla de Segur, Sant Guim, Montan de Tost (MZB).

Girona: La Bisbal (MZB).

Espècie esporàdica al nostre país, de la qual només ha estat citada, fora de Catalunya, de Canyada a València (CODINA PADILLA, 1961). CAILLOL (1914) indica *Coronilla* i *Dorycnium* com a plantes hoste.

22. *C. primarius* HAROLD 1872

Barcelona: Sant Llorenç de Munt (Espuny); Sallent (MZB); Collformic (Petitpierre); Santa Fe de Montseny (Vives).

Tarragona: Els Castillejos (Petitpierre); Montral, Motllats (Alonso de Medina); Mola de Falset (MZB).

Lleida: Sant Llorenç dels Morunys (Vives); Pobla de Segur, Sant Joan de l'Erm (MZB); Llesp (IEE); entrada al túnel de Viella, Pla de Quixit (Petitpierre).

Girona: Calonge, Empúries (Vives); Vidrà, Queralbs (Petitpierre); Olot, Llúvia (MZB).

Es troba a les muntanyes de tota Cata-

lunya, excepcionalment a les planes, durant el juny i juliol. És citat sobre avellaner, *Corylus avellana* i el salze *Salix vitellinae*, però les nostres captures han estat realitzades sempre sobre *Quercus*. Viu a tota Europa, encara que a les àrees meridionals està limitat a les muntanyes.

23. *C. pexicollis* SUFFRIAN 1847

Barcelona: la Garriga (Petitpierre).

BURLINI (1955) també el cita del Montseny (Barcelona). A Catalunya sembla ésser una espècie rara. Hi ha, en canvi, bastants citacions ibèriques, principalment d'Andalusia, i també habita la França meridional.

24. *C. sexmaculatus* OLIVIER 1791

Barcelona: Barcelona (Oromí); Esplugues de Llobregat, Garraf, la Garriga, Aiguafreda, Tagamanent (Petitpierre); el Masnou, Collbató (MZB); Sant Martí de Tous (Petitpierre).

Tarragona: Els Castillejos, Querol (Petitpierre); Capafonts (Alonso de Medina); Valls, Mola de Falset (MZB).

Lleida: Port d'Ager, Avellanet (Petitpierre); la Pobla de Segur (MZB); Montan de Tost (Petitpierre).

Girona: Calonge (Vives).

Viu sobre les alzines, *Quercus ilex*, durant el juny i juliol i és bastant freqüent. Està distribuït per quasi tota la Península Ibèrica, nord-oest d'Itàlia, Suïssa i Algèria.

25. *C. tristigma* CHARPENTIER 1825

Barcelona: La Garriga, Aiguafreda, Tagamanent (Petitpierre).

Tarragona: Mont-ral (Alonso de Medina).

L'hem capturat sempre sobre l'alzina, *Quercus ilex*, a zones de muntanya mitjana. Es coneix de França, del Marroc, i de tota la Península Ibèrica excepte del nord i Galícia.

26. *C. imperialis* LAICHARTING 1781

BURLINI (1955) el cita de Tarragona sense precisar-ne localitat. Caldria confirmar aquesta observació perquè no hem reconegut, fins ara, cap exemplar català d'aquesta espècie entre el nombrós material estu-

diat. S'estén per l'Europa central, França i Itàlia.

27. *C. bipunctatus* LINNAEUS 1758

Barcelona: Terrassa (MZB, Vives); Montserrat, el Figueró, Collsupina (Vives); Palau de Plegamans (Oromí); Sant Martí de Tous, la Garriga, l'Ametlla, Cànoves, Aiguafreda, Collformic, Santa Fe de Montseny, Tavertet (Petitpierre); Viladrau (MZB).

Tarragona: Valls, Querol (MZB); Sant Magí de Brufaganya (Petitpierre), la Riba (Petitpierre).

Lleida: Port d'Ager, Montan de Tost, la Vansa, Vall de Tabescan, Vilamur (Petitpierre); Sant Joan de l'Erm (MZB).

Girona: Girona (Vives); Vidrà (Petitpierre); Olot, els Hostalets d'en Bas (MZB); Sant Jaume de Llierca (Petitpierre); la Molina (Vives).

És una espècie higròfila, bastant abundant, citada sobre diferents arbres i arbusts, encara que nosaltres l'hem trobada quasi sempre sobre *Quercus* spp., els mesos de maig, juny i juliol. Sembla colonitzar tota Espanya. El seu àmbit de distribució general cobreix la regió paleàrtica.

28. *C. rugicollis* OLIVIER 1791

Barcelona: Vallvidrera (IEE); Montcada (MZB, Vives); Tiana, Santa Creu d'Olorde, Gavà, l'Ordal, Collbató, Sant Llorenç de Munt, Blanes (MZB); la Puda de Montserrat, Monistrol, la Garriga, Collsuspina, Tavertet (Petitpierre).

Tarragona: Alió, Ampolla (Petitpierre); Valls, Santes Creus, Santa Eulàlia de Vilapiscina, Tortosa, Sant Carles de la Ràpita (MZB).

Lleida: Montagut (MZB); Seròs (Yé-lamos).

Girona: Empúries (MZB, Vives); Cadaqués (MZB); l'Escala (Petitpierre); Llançà, Adri (Vives).

És un element xeròfil bastant comú sobre flors de compostes. Té diverses formes individuals que es troben a Catalunya i a altres regions de la península. Està estès per quasi tota la regió mediterrània.

29. *C. aureolus* SUFFRIAN 1847

Barcelona: Balenyà, Santa Fe de Montseny, Sant Segimon (MZB); Collsuspina (Vives, Petitpierre); Seva, Collformic, Sant Sadurní d'Osormort, Tavertet (Petitpierre); Pruit (Vives).

Lleida: Ribera de Cardós, Montgrony (MZB); Areo, Vall de Tabescan, la Vansa (Petitpierre), també a la Vall d'Aran: Les, Vilamós (Vives); Pla de l'Artiga, Vall de Varradòs (Petitpierre); el Portillón (MZB).

Girona: Sils, la Salut, Sant Julià de Cabrera (MZB); Olot (MZB, Vives); Vidrà, Queralbs, Planoles, Alp (Petitpierre); Llivia, Camprodon (MZ Barcelona).

És espècie muntanyenca al nostre país i a la resta de la Península, on es captura sobre flors grogues de compostes tot l'estiu. Manca a Tarragona, puix que totes les citacions tarragonines que aparentment se li podrien atribuir corresponen en realitat a *C. globicollis*. S'estén per tota Europa.

30. *C. globicollis* SUFFRIAN 1847

Barcelona: Canet (Oromí); Santa Coloma de Queralt, Collbató, Sant Pere de Vilamajor (MZB); Sant Llorenç de Munt (Espuny); la Garriga, Collsuspina (Petitpierre); Balenyà, Viladrau, Santa Fe de Montseny (MZB); Cantonigròs (Vives).

Tarragona: Valls, Querol (MZB); els Castillejos, Sant Magí de Brufaganya (Petitpierre); Capafonts, Motllats (Alonso de Medina); Ports de Tortosa (MZB).

Lleida: Pobla de Segur, Sant Joan de l'Erm (MZB); Montan de Tost (Petitpierre).

Girona: Queralbs (Petitpierre); Olot (MZB, Vives); Llivia (MZB).

És troba sobretot a la muntanya mitjana, menys freqüentment a l'alta, sobre flors de compostes. Freqüent per tota la Península Ibèrica, arriba també al nord-oest d'Itàlia, sud-est de França, i a Algèria.

31. *C. hypochoeridis* LINNAEUS 1758

Barcelona: Santa Maria de Corcó, Balenyà (MZB); Santa Fe de Montseny (MZB, Vives); Pruit (Vives); Sant

Julià de Cabrera (MZB); Cantonigròs (Petitpierre, Vives).

Tarragona: Ports de Tortosa (MZB). Lleida: la Pobla de Segur (MZB); Vall de Tabescan, Vall de Boí (Petitpierre); Aigües Tortes, Espot (Vives); a la Vall d'Aran: Salardú, el Portillón (MZB); Vall de Varradòs, Pla de l'Artiga (Petitpierre); Vilamòs, Les (Vives).

Girona: Sant Aniol de Finestres (Vives); Olot (MZB, Vives); Vidrà, Queralbs, Planoles, Refugi d'Urus (Petitpierre); Camprodon, Setcases, Llivia (MZB).

Colonitza totes les muntanyes de Catalunya i es troba a partir d'uns 500 m d'altitud, sobre flors grogues de compostes. També està estès per totes les muntanyes ibèriques. La forma ibèrica és la ssp. *therondi* FRANZ. Té una distribució general eurosiberiana.

32. *C. violaceus* LAICHARTING 1781

Barcelona: Gavà, Vallvidrera, Balenyà, Gualba, Viladrau, Bellmunt, Tavertet, Fonts de Gisclareny (Museu Zool. B.); Sant Llorenç de Munt (MZB, Espuny, Petitpierre); Terrassa (Vives); Sant Martí de Tous, Sant Miquel de Sesperxes, Collformic, Cantonigròs (Petitpierre); Pruit (Vives); Sant Julià de Cabrera (MZB).

Tarragona: Valls, l'Espluga de Francolí (MZB); Querol (Petitpierre); la Riba (Alonso de Medina); els Castillejos (Oromí).

Lleida: Castellbó, Areo, Vall de Tabescan, Vall de Boí (Petitpierre); Port de la Bonaigua, Estanys de Colomers, Mata de València (MZB); Sant Maurici, Sant Llorenç dels Morunys (Vives); Vall d'Aran: Les (Vives); Bericauba, el Portillon (MZB).

Andorra: Coll de la Botella (Petitpierre).

No coneixem citacions gironines, però sens dubte també hi viu. Es troba sobre flors de compostes, colonitza la meitat septentrional de la Península Ibèrica i la seva distribució general cobreix tot Europa.

33. *C. tetraspilus* SUFFRIAN 1847

Barcelona: Montserrat (Vives); Balenyà (MZB); Collsuspina, Santa Fe

de Montseny, Collformic (Petitpierre).

Tarragona: Valls (MZB); la Mussara (Alonso de Medina); Vallbona de les Monges (Petitpierre).

Lleida: Port d'Ager, Avellanet (Petitpierre).

Està distribuït per diverses muntanyes catalanes, encara que no hi és massa freqüent. Es troba el juny i juliol. L'hem recollit també a la Sierra de Albarracín (Terol), però no el coneixem d'altres localitats ibèriques fora de les catalanes ja esmentades. Pel que sembla, viu sobre les ginestes. A part de la seva distribució ibèrica es coneix del nord d'Itàlia i sud de França.

34. *C. marginellus* OLIVIER 1791

Barcelona: Tibidabo (BURLINI, 1955); Calella (IEE); Santa Maria de Corcó (MZB); Santa Fe de Montseny (MZB, Petitpierre); Sant Marçal, Sant Segimon, Sant Daniel (Vives); Collsuspina, Collformic, Pruit, Tàvertet, Sant Julià de Cabrera (Petitpierre); Montserrat (IEE).

Girona: Falgars (MZB); Girona (Vives); Vidrà, la Farga de Bebié (Petitpierre).

Andorra: Coll de la Botella (Petitpierre); Canillo, riu Madriu (BURLINI, 1955).

Freqüent a les zones muntanyenques, el juny i juliol, sobre la gòdua, *Sarothamnus scoparius*. A part de Catalunya, sembla estar limitat al Pirineu pel que fa referència a la Península Ibèrica. S'estén també pel sud de França i Itàlia.

35. *C. nitidulus* FABRICIUS 1787

Lleida: Vall de Tabescan (Petitpierre).

Es una espècie de distribució eurosiberiana. Aquesta citació és inèdita per a Catalunya i per a la Península Ibèrica. L'hem capturat sobre *Salix* sp. el juliol de 1977.

36. *C. ramburi* SUFFRIAN 1847

Barcelona: Garraf (Petitpierre); Santa Creu d'Olorde, Olesa, Balenyà (MZB); Terrassa (MZB, Vives); Vic (Constantin *in coll.* Doguet).

Tarragona: Valls, l'Espluga de Francolí (MZB), la Riba (Petitpierre).

Lleida: Sant Guim (MZB).

Girona: Calonge (Vives); Font Picant (Vives).

Es una espècie coneguda a moltes localitats ibèriques (PLAZA INFANTE, 1979), però sembla ésser esporàdica a Catalunya. Es troba principalment pel maig a hàbitats secs sobre flors de compostes.

37. *C. nitidus* LINNAEUS 1758

Lleida: Vall de Tabescan (Petitpierre).

Està distribuït per l'Europa septentrional i central, i arriba fins al Pirineu central.

38. *C. parvulus* MÜLLER

Lleida: Castellbò (Petitpierre); Vall d'Aran: Bericauba (MZB).

Citació nova per a la fauna ibèrica d'aquesta espècie eurosiberiana que deu colonitzar el Pirineu lleidatà. L'únic exemplar recollit per nosaltres ho ha estat sobre el bedoll, *Betula alba*, el juliol de 1977.

39. *C. pelleti* MARSEUL 1875

Barcelona: Sant Martí de Tous (Petitpierre).

Tarragona: L'Espluga de Francolí, la Riba (Petitpierre).

Lleida: La Vansa (Petitpierre).

Aquesta espècie ha estat molt temps confosa amb *C. coerulescens* SAHLB., de la qual sembla diferenciar-se per una sèrie de caràcters (RAPILLY, 1979). *C. pelleti* està distribuïda per l'Europa meridional, al contrari de l'anterior, la qual colonitza el nord d'Europa. L'hem agafada sempre sobre salzes de fulla estreta. BURLINI (1955) la cita dels voltants de Madrid i nosaltres l'hem recollida també de la Sierra de Cazorla, bé que classificant-la erròniament com a *C. coerulescens* (DACCORDI & PETITPIERRE, 1977).

40. *C. sulphureus* OLIVIER 1808

Barcelona: Manresa (IEE); la Garriga (IEE, Petitpierre).

Tarragona: Valls (MZB).

Girona: Hostalric, Armentera (Petitpierre).

L'hem recollida el juliol i l'agost sobre *Salix eleagnos*, i principalment sobre *Po-*

pulus spp. Sembla ésser una espècie de les terres baixes i de la muntanya mitjana. Està distribuïda per l'àrea mediterrània occidental.

41. *C. moraei* LINNAEUS 1758

Barcelona: Tibidabo (Ascaso); Valldo-reix, Terrassa (Vives); la Garriga, Sant Martí de Centelles (Petitpierre); Balenyà, els Hostalets de Balenyà, Santuari de Cabrera (MZB); Cantonigròs (Petitpierre); Pruit (Vives).

Tarragona: La Mussara, Prades (Alonso de Medina); Sant Carles de la Ràpita (MZB).

Lleida: Port d'Ager (Petitpierre); Sant Joan de l'Erm, Salardú (MZB); Viella (Vives); Vall de Varradòs, Arròs (Petitpierre).

Girona: Sils, Olot, la Salut (MZB); Vidrà, Planoles (Petitpierre); Empúries, Sant Aniol de Finestres (Vives).

Es captura per tot arreu, però és més freqüent a la muntanya que a les planes. L'hem trobat sobre *Hypericum* spp., la seva planta hoste habitual, del juny al setembre. S'estén també per tota la Península Ibèrica. La seva distribució general és eurosiberiana.

42. *C. crassus* OLIVIER 1791

Barcelona: Gavà (MZB); la Garriga (Petitpierre); Centelles (Burlini).

Tarragona: Valls (MZB); Alcover, Mont-ral (Alonso de Medina).

Lleida: Balaguer, la Pobla de Segur (MZB); Port d'Ager (Petitpierre).

Esporàdic per quasi tota Catalunya, sembla ésser en canvi relativament abundant pel centre i sud d'Espanya. És un element xeròfil distribuït per l'Europa meridional. Nosaltres l'hem capturat sempre sobre *Artemisia campestris*, el juny i juliol.

43. *C. octoguttatus* LINNAEUS 1767

Barcelona: Sant Llorenç Savall, Balenyà (MZB); Esplugues de Llobregat, la Garriga, Collformic, Tagament, Sant Miquel Sesperxes (Petitpierre); Sant Julià de Cabrera (Museu Zool. Barcelona).

Tarragona: Valls, l'Espluga de Francolí (MZB); Vallbona de les Mon-

ges, Querol, el Molar, Miravet (Petitpierre).

Girona: Calonge (Vives); Punta Montgó (Petitpierre).

És freqüent per tota Catalunya i encara que no ha estat trobat a Lleida hi deu viure sens dubte, puix que està estès per la major part de la Península i arriba fins al sud de França. Es captura sobre ginestes, el juny i juliol, des de nivell de mar fins a uns 1.000 m d'altitud. Se'n coneixen diverses aberracions individuals pròpies de la Península, de les quals l'ab. *bisbicon-junctus* PIC l'hem vist a Catalunya, encara que hi és poc freqüent.

44. *C. octacosmus* BEDEL 1891

Barcelona: Santa Coloma de Gramenet (MZB).

Girona: Sant Pere Pescador (Petitpierre).

És de distribució general eurosiberiana i està citat d'Espanya sense precisar localitat (BURLINI, 1955). Sembla ésser una espècie higròfila, rara a Catalunya. Els únics exemplars recollits ho han estat pel juny sobre herbes, amb la mànega de caça. CAILOL (1914) el cita sobre *Pulicaria dysenterica*.

45. *C. flavipes* FABRICIUS 1781

Barcelona: Sant Marçal (Vives); Montesquiu (MZB); Tavertet, Sant Sadurní d'Osormort, Pruit (Petitpierre); Montseny (Burlini); Sant Julià de Cabrera (MZB).

Lleida: Vall d'Aran: Les Bordes (Petitpierre); Bericauba (MZB).

Girona: Girona (Vives); Sant Jaume de Llierca, Queralbs (Petitpierre); Olot, Llaers, Setcases (MZB).

Espècie eurosiberiana que colonitza la meitat septentrional de Catalunya, és a dir la zona pirinenca, pre-pirinenca i el Montseny. No tenim cap referència d'altres citacions ibèriques. Pel que sembla, viu sobre molts arbres i arbusts: *Alnus*, *Populus*, *Betula*, *Crataegus*, *Salix*, *Quercus*, etc.

46. *C. vittatus* FABRICIUS

Lleida: Estanys de Colomers (MZB); Viella (Vives); Pla de l'Artiga, Vall de Varradòs (Petitpierre).

Està aparentment limitat al Pirineu lleidatà, on és poc freqüent. A la resta de la Península s'estén pel País Basc, Astúries i arriba fins a Galícia. La seva distribució general cobreix l'Europa central i meridional.

47. *C. sexpustulatus* VILLIERS 1789

Barcelona: Barcelona (Oromí); Sant Boi de Llobregat, Castelldefels (Museu Zool. B.); Gavà, la Garriga, Sant Martí de Centelles, Collsuspina, Collformic (Petitpierre); Hostalets de Balenyà, Santa Fe de Montseny (MZB); Terrassa, Molins de Rei (Vives).

Tarragona: Valls, Santa Coloma de Queralt, l'Espluga de Francolí (Museu Zool. B.); Sant Magí de Brufaganya (Petitpierre); Prades (Alonso de Medina).

Lleida: Port d'Ager, Ribelles (Petitpierre); Oliana, Pobla de Segur, Gerri de la Sal, Montan de Tost, Tui-xent, Sant Joan de l'Erm, Bericauba (MZB).

Girona: Girona, Sant Aniol de Finestres, Calonge (Vives); Empúries (Petitpierre); Sant Miquel de Fluvià, Sils, Olot, Vidrà, Llívia (MZB); Arbúcies (Petitpierre).

Molt abundant per tot arreu de Catalunya excepte a l'alta muntanya. L'hem recollit sobre *Artemisia campestris* el juny i juliol. Està també estès per tota la Península Ibèrica i colonitza el sud de França.

48. *C. bilineatus* LINNAEUS 1767

Barcelona: El Prat de Llobregat (Cuni); Sant Julià de Cabrera (MZB).

Girona: Sant Pere Pescador, Queralbs (Petitpierre); Camprodon (MZB, Vives); Vidrà, Olot (MZB).

Esporàdic en els prats humits tant de muntanya com de plana, el juny i juliol. Té moltes formes individuals, algunes de les quals es troben a Catalunya com: ab. *weisei* PORTEVIN, ab. *ujhelyii* CSIKI, i ab. *bisbilineatus* PIC, segons material determinat per Burlini a la coll. Vives. També està citat del nord d'Espanya: País Basc i Galícia (CODINA PADILLA, 1963a); PLAZA INFANTE, 1979). La cita de COBOS (1949), dels voltants de Màlaga, deu, probablement, correspondre a *C. celtibericus* SUFFR., es-

pècie d'aspecte semblant però de distribució més meridional que *C. bilineatus*.

49. *C. chrysopus* GMELIN 1788

Barcelona: Collsuspina (Petitpierre).

Espècie molt rara a la Península Ibèrica, puix que només ha estat citada de les províncies de Sòria i Logronyo (PLAZA INFANTE, 1979). Nosaltres l'hem trobada també a la Sierra de Albarracín (Terol). Les captures d'aquesta espècie han estat fetes pel maig, juny i juliol. La seva distribució general es centreuropea. Està indicada sobre *Cornus sanguinea*, *Crataegus* spp. i *Prunus spinosa* (CAILLOL, 1914).

50. *C. labiatus* LINNEAUS 1761

Lleida: Vall de Tabescan, Pla de l'Artiga, Pla de Quivixit (Petitpierre).

Girona: Sant Jaume de Llierca (Petitpierre).

Espècie eurosiberiana que només semblar cobrir el nord de Catalunya, encara que s'estén també pel País Basc (CODINA PADILLA, 1963a). L'hem recollit sobre *Salix atrocinerea* i *Quercus pubescens*, des de maig fins a juliol.

51. *C. ocellatus* DRAPIEZ 1819

sin. *C. hummleri* PIC 1909 (vegeu RAPPILLY, 1979)

Barcelona: Sant Martí de Tous, la Garriga (Petitpierre).

Lleida: Pas de Terradets (Vives), la Seu d'Urgell, la Vansa (Petitpierre).

Girona: Girona (Vives); Hostàlric, Queralbs, Planols, Queixans, Sant Pere Pescador (Petitpierre).

L'hem capturat, sovint en gran nombre, sobre salzes de fulla estreta, especialment sobre *S. eleagnos* i *S. purpurea*, des de juny fins a octubre. Sembla colonitzar tota Espanya. Està distribuït per l'Europa central i meridional.

52. *C. pygmaeus* FABRICIUS 1792

Barcelona: La Garriga (Petitpierre); Pruit (Vives).

Girona: Marges del riu Ter, a Girona (Vives).

És una espècie difícilment diferenciable de *C. vittula* però molt menys freqüent que

aquesta al nostre país. A Catalunya es troben la forma típica i la ab. *amoenus* DRAP. És un element propi de l'Europa central i meridional.

53. *C. vittula* SUFFRIAN 1848

Barcelona: La Garriga, Collformic (Petitpierre); Terrassa (Vives).
Tarragona: La Riba (Alonso de Medina).
Girona: Sant Pere Pescador (Petitpierre).

Es captura en ple estiu, pel juliol i l'agost. A Catalunya viuen la forma típica i la ssp. *mediterraneus* G. MÜLLER. Al igual que l'espècie precedent sembla alimentar-se de diverses espècies de labiades. Està distribuït per l'Europa central i meridional. Una part del material recollit per nosaltres ha estat determinat per l'especialista M. Daccordi (Verona).

54. *C. capucinus* SUFFRIAN 1853

Barcelona: La Garriga (Petitpierre).
Tarragona: Valls, el Molar (MZB); la Riba (Alonso de Medina).
Lleida: Gerri de la Sal, Tuixent (MZB).

Es captura, molt abundant, durant tot l'estiu sobre *Artemisia campestris*. Fora de Catalunya l'hem observat també a la Sierra de Albarracín (Terol), però és probable que habiti en gran part de la Península. És exclusiu de la subregió mediterrània occidental.

55. *C. fulvus* GOEZE 1777

Barcelona: Tibidabo, Gavà, Sant Martí de Tous, la Garriga, Aiguafreda, Collformic (Petitpierre); Sant Antoni de Vilamajor (Alcañiz).
Tarragona: Vilaplana (Alonso de Medina).
Girona: Meda Gran, Colomers, l'Escalada (Petitpierre); Font Picant (Vives).

És l'espècie de *Cryptocephalus* més abundant a Catalunya. Es troba des de maig fins a octubre sobre plantes molt diverses. La manca de localitats lleidatanes tan sols es pot atribuir a una insuficient prospecció, puix que és una espècie comuna per tot arreu excepte l'alta muntanya. Presenta una gran heterogeneïtat de formes individuals, i està distribuïda per tota

la Península Ibèrica, sud de França, Itàlia i Europa central i oriental.

56. *C. pulchellus* SUFFRIAN 1848
sin. *C. blandulus* HAROLD (vegeu DACCORDI, 1977)

Barcelona: El Prat de Llobregat (Mesa); Gavà (Petitpierre); Castelldefels (MZB); Sant Martí de Tous (Petitpierre).
Tarragona: Valls (Burlini); el Pont d'Armentera (Petitpierre).
Lleida: Seròs (Yélamos).
Girona: Sant Pere Pescador (Petitpierre).

Es troba, sovint en abundància, als prats humits sobre *Dorycnium rectum*. És un element propi del sud d'Europa. A la Península, també l'hem recollit de les Lagunas de Ruidera i de les Tablas de Daimiel (Ciudad Real). Les captures han estat del juny i juliol. Els exemplars ibèrics corresponen a l'ab. *fuenteanus* ROUBAL.

57. *C. mayeti* MARSEUL 1878

Tarragona: Valls, el Molar, la Sènia (MZB).

Espècie descrita del sud de França, l'hem trobada per primera vegada de la Península Ibèrica, on sembla ésser poc freqüent. Pel seu aspecte extern pot confondre's amb *C. pini* (L.), d'altra banda també molt rar.

58. *C. macellus* SUFFRIAN 1860

Barcelona: Garraf, la Garriga (Petitpierre).

Està citat sobre *Quercus ilex* i *Prunus spinosa* (vegeu CAILLOL, 1914). Es coneix també del Pirineu, Santander, València i Mallorca (PLAZA INFANTE, 1979). S'estén per l'Europa central i meridional.

59. *C. ochroleucus* STEPHENS 1834

Barcelona: La Garriga (Petitpierre).
Tarragona: Valls (MZB).
Lleida: La Seu d'Urgell (Petitpierre).
Girona: Hostalric, Armentera, Queralls (Petitpierre).

L'hem capturat sempre a l'estiu sobre salzes i pollancre, *Salix* i *Populus* spp., però mai en gran nombre. És esporàdic a la resta d'Espanya (PLAZA INFANTE, 1979). Està distribuït per l'Europa central i meridional.

60. *C. luridicollis* SUFFRIAN 1868

Barcelona: La Garriga (Petitpierre).

Només hem recollit un sol exemplar d'aquesta espècie, sobre alzina, que sembla poc abundant a Catalunya. BURLINI (1955) també l'ha estudiada de València, sud de Portugal, França meridional i Marroc.

61. *C. rufipes* GOEZ 1777

Barcelona: El Prat de Llobregat, Tavertet, Sant Julià de Cabrera (Museu Zool. B.); Sant Martí de Tous, la Garriga (Petitpierre).

Tarragona: Prades (MZB); Querol (Petitpierre); la Riba (Petitpierre).

Lleida: Ribelles, Ainet de Besan, la Seu d'Urgell (Petitpierre); Sant Joan de l'Erm (MZB).

Girona: Hostalric, Empúries, Armentera (Petitpierre); Olot (MZB); Querol (Petitpierre); Calonge (Vives).

Molt comú sobre salzes i pollancre, *Salix* i *Populus* spp. Entre les aberracions individuals catalanes, l'ab. *septimaniensis* PIC l'hem trobada a Empúries i l'ab. *hispanus* SEIDLITZ a Ainet de Besan. Es recull de maig a setembre. S'estén per tota la Península Ibèrica i la seva distribució general cobreix tota Europa i nord d'Àfrica.

62. *C. pusillus* FABRICIUS 1777

Girona: Sant Pere Pescador (Petitpierre).

Tan sols coneixem aquesta localitat, on hem recollit un sol exemplar. Està estès per tota Europa i viu sobre diversos arbres: *Quercus*, *Corylus*, *Alnus*, *Betula*, *Salix* i *Populus* spp.

63. *C. (Proctophysus) schaefferi* SCHRANK 1789

Lleida: La Seu d'Urgell (Burlini).

Girona: Llívia (MZB).

És un element eurosiberià que està citat sobre arbres i arbusts: *Malus*, *Fagus*, *Quercus*, *Corylus*, *Crataegus*, *Salix*, etc. No sembla sobrepassar el Pirineu i és, probablement, molt rar a Catalunya.

64. *C. (Disopus) pini* LINNAEUS 1758

Tarragona: Fontscaldetes (MZB).

Lleida: Peramola (Vives).

Sembla també molt poc freqüent a Catalunya. És una espècie distribuïda per tota Europa que es captura a finals d'estiu sobre exemplars joves de *Pinus* spp. i altres coníferes.

65. *C. (Disopus) podager* SEIDLITZ 1867

És un endemisme ibèric descrit de la Sierra de Guadarrama, però del qual es coneixen també altres localitats a part de les catalanes: Albarracín (Terol), Albaete (Guadalajara) i la Sagra (Granada), segons PLAZA INFANTE (1979). Totes les captures són antigues i no es tenen dades sobre plantes hoste.

BIBLIOGRAFIA

BURLINI, M. 1955. Revisione dei *Cryptocephalus* italiani e della maggior parte delle specie di Europa. *Mem. Soc. Ent. Ital.*, 34: 5-287.

BURLINI, M. 1968. Revisione delle specie italiane e della maggior parte delle specie europee del genere *Pachybrachis* CHEVR., *Mem. Soc. Ent. Ital.*, 47: 11-116.

CAILLOL, H. 1914. Catalogue des Coléoptères de Provence. *Mem. Soc. Linn. Provence, Marseille*, 3: 405-585.

COBOS, A. 1949. Datos para el Catálogo de los Coleópteros de España. Especies de los alrededores de Málaga. *Bol. R. Soc. Esp. Hist. Nat.*, 47: 563-609.

COBOS, A. 1958. Datos para el Catálogo de los Coleópteros de España. Especies de los alrededores de Málaga (Adiciones y correcciones a la lista de 1949). *Graellsia*, 16: 3-8.

CODINA PADILLA, F. 1961. Apuntes sobre Chrysomelidae ibero-marroquíes (Col.). *Graellsia*, 19: 45-47.

CODINA PADILLA, F. 1963a. Apuntes sobre Chrysomelidae ibero-marroquíes (Col.). *Graellsia*, 20: 69-77.

CODINA PADILLA, F. 1963b. Nota sobre Chrysomelidae (Coleoptera) ibéricos. Material colectado por A. COBOS en Sierra Harana (Granada) y Sierra Cazorla (Jaén). *Arch. Inst. Acl. Almería*, 12: 43-45.

DACCORDI, M. 1976. Una nuova specie di *Pachybrachis* CHEVR. della Penisola Ibérica (Coleoptera, Chrysomelidae). *Boll. Mus. Civ. St. Nat. Verona*, 3: 595-597.

DACCORDI, M. 1977. *Cryptocephalus blanduloides* NORMAN specie nuova per la fauna italiana e note sinonimiche su *Cryptocephalus pulchellus* SUFFRIAN. *Boll. Mus. Civ. St. Nat. Verona*, 4: 653-655.

DACCORDI, M. & PETITPIERRE, E. 1977. Coleópteros Crisomélidos de la Sierra de Cazorla (Jaén) y descripción de una nueva especie de *Clytra* LAICH. (Coleopt. Chrysomelidae). *Miscel. Zool.*, 4: 225-236.

JOLIVET, P. 1953. Les Chrysomeloidea des Illes Balears. *Mem. Inst. r. Sci. Nat. Belgique*, 2: 1-88.

PLAZA INFANTE, E. 1979. Contribución al conocimiento de los *Cryptocephalus* ibéricos (Col. Chrysomelidae). *Bol. Asoc. Esp. Entom.*, 3: 5-10.

RAPILLY, M. 1979. Note sur quelques Cryptocéphales méconnus ou nouveaux pour la faune de

France (Col. Chrysomelidae). *L'Entomologiste*, 35: 8-15.

WINKLER, J. 1929. *Catalogus Coleopterorum Regionis Palaearcticae*. Cryptocephalinae: 1244-1265. Wien.